

ویژه روز جهانی مسجد

تولید معاونت فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد

احیای نقش اجتماعی و فرهنگی مسجد

در دهه اول انقلاب، مساجد، جامعیتی بی نظیر را به خود اختصاص داده بودند. هیئات با محوریت مساجد بود، در مساجد، تعاونی تشکیل می شد، صندوق قرض الحسنه دایر می شد، آموزش نظامی برای اعزام به جبهه برگزار می شد، ثبت نام اعزام به جبهه در مسجد بود، کلاس تقویتی در مسجد تشکیل می شد، مسجد و بسیج، آموزشگاه زبان بود، بهترین اساتید رزمی در مسجد، آموزش رزمی می دادند، اردوها با محوریت مسجد بود، مشاوره ازدواج و طلاق و حتی انجام آن در مسجد بود و ...

با پایان جنگ و ورود به دهه ۷۰ نقش جامع مساجد به مرور کمرنگ شد؛ آموزشگاهها کم کم نقش آموزش را از مساجد گرفتند، فرهنگسراها نقش فرهنگی مسجد را کمرنگ کردند، کلاسهای ورزش از مساجد به سالنهای ورزشی بیرون از مسجد منتقل شد. شاید اینها چندان تعجب برانگیز نباشد؛ تعجب بسیار زیاد آنجاست که نقشهای تخصصی مسجد نیز از آن گرفته شد؛ مثلاً هیئات غالباً به بیرون مساجد منتقل شدند و کلاسهای آموزش قرآن نیز به آموزشگاههای بیرون از مساجد منتقل شدند. نقشهای اقتصادی مساجد نیز کمرنگ شد.

حرکت خوبی در قوه قضائیه به نام «شوراهای حل اختلاف» شکل گرفت، اما اشکال این طرح این بود که مسجد محور نبود. چه خوب بود ائمه جماعات آموزشهایی می دیدند و این شوراها در مساجد شکل می گرفت. نقش بسیج نیز که با محوریت مسجد فعالیت می کرد کم کم تجزیه شد؛ گروههای جهادی، بسیج دانشجویی و ... بدون محوریت مسجد، بسیاری از نقشهای بسیج را گرفتند. به این ترتیب، نقش محوری و جامع مسجد، روز به روز کمتر و کمتر شد و رجوع مردم به مسجد که مأمّن آنها در امور مختلف بود افول بسیاری کرد.

دلسوزان مسجد و سیاستگذاران باید نسبت به بازگرداندن نقش جامع مسجد فکری اساسی بکنند. هیئات باید متوجه جایگاه مسجد شوند و با ایجاد اتحاد ذیل مسجد، لاقلاً بخشی از مراسمات سال خود را در مساجد برپا کنند. مؤمنینی که توانایی آموزش دارند در مساجد مبادرت به آموزش در مساجد کنند. مردم باید متقاعد شوند گدها و جلسات عمومی خود را در مساجد برگزار کنند. در کنار هر وزارتخانه و اداره‌ای باید مسجدی ولو بسیار کوچک بنا شود، نه دخمه‌ای به نام نمازخانه. یکی از پیشنهادات اساسی این است که مساجد نسبت به اقتصاد مقاومتی برنامه ریزی کنند. این امر رغبت زیادی در مردم نسبت به مسجد ایجاد خواهد کرد. حتی مساجد می توانند با برگزاری کلاسهای سلامت، گامی اساسی در جهت گسترش سلامت مردم انجام دهند. همچنین مساجد

می‌توانند با برگزاری اردوهای تفریحی و زیارتی و علمی برای عموم مردم و دانشجویان و دانش‌آموزان، بر علاقه مردم به مسجد بیفزایند.

یکی از مهمترین رسالتهای مسجد، کار فرهنگی است. هدف کار فرهنگی، انسان‌سازی است. هر فعالیت فرهنگی که در مسجد و دیگر مکانهای فرهنگی انجام می‌شود باید قدمی در راه انسان‌سازی و شکوفایی الهی انسان بردارد، وگرنه آن فعالیت، اهداف اسلام از کار فرهنگی را تأمین نخواهد کرد و تفاوتی با یک کار فرهنگی سکولار ندارد.

یکی از ارکان انسان‌سازی، ترک گناه است. انسانی که هزار عبادت انجام دهد، اما گناه را ترک نکند، این گناه، همانند موشی دزد در انبار او خواهد بود که گندم عبادت او را خواهد ربود؛ «گرنه موشی دزد در انبار ماست/ گندم اعمال چل ساله کجاست؛ اول ای جان دفع شرّ موش کن/ وانگهان در جمع گندم کوش کن»

برای این که انسان از گناه دور شود باید اموری که امکان گناه را به او می‌دهد از او دور شود. دو عنصری که می‌تواند در صورت وجود، امکان گناه را برای انسان فراهم کند، «وقت» و «انرژی» است. انسانی که وقت اضافه دارد و انسانی که انرژی زیاد دارد اگر مورد تربیت درست قرار نگیرد، وقت و انرژی‌اش او را به گناه می‌کشاند. پس برای این که فرد، به ویژه جوان، از گناه دور شود باید وقت و انرژی او را از او گرفت. این امر با چه چیزی حاصل می‌شود؟ با ایجاد اشتغال برای جوان.

اشتغال، وقت و انرژی اضافه برای انسان باقی نمی‌گذارد و به تبع، جوان، دیگر وقت و انرژی برای گناه ندارد. حال، مطلب را مهندسی معکوس می‌کنیم؛ اگر جوان شغل داشته باشد وقت و انرژی برای گناه ندارد و وقتی این دو را نداشت، گناه نمی‌کند و وقتی گناه نکرد یکی از ارکان انسان‌سازی حاصل می‌شود. به این ترتیب، ایجاد اشتغال یکی از بهترین کارهای فرهنگی است؛ به ویژه امروزه که دشمن تهاجم خود را از ناحیه اقتصاد انجام می‌دهد و رهبر معظم انقلاب هم سالهاست تأکید بر سامان دادن اقتصاد دارند؛ مساجد در چنین شرایطی می‌توانند گامی در زمینه ایجاد اشتغال جوانان و مقابله با اهداف پلید دشمن بردارند. البته لزومی ندارد مساجد، خود مباشرةً به انجام این کار بپردازند، بلکه می‌توانند به عنوان واسطه میان جویندگان کار و کارآفرینان عمل کنند. این حداقل کار است.

پایان پیام/